

Nem frázisok, hanem tettek

Szépén gyümölcsözik Odessza és Szeged barátsága

Lenin, a forradalmi proletariátus zseniális vezére azt hagyta ránk örökül, hogy minden eszközzel erősítsük az országok népeinek barátságát. A barátság eszméje régóta lakozik Magyarországon és hazánk népeinek szívében, különösen azóta, hogy a Szovjet Hadsegereg segítséget nyújtott a német iga lerázásában, a hatalom kézbe vételében.

A Szovjet-Magyar Baráti Társaság odesszai területi titkársága közreműködik a szovjet és magyar nép kapcsolatainak továbbfejlesztésében, erősödésében. Támogatja a szovjet embereknek a szocialista Magyarországon való életét, a magyar népek pedig a kommunista építkezés, a szovjet tudomány, technika és kultúra széles körű megismerésére irányuló törekvéseit.

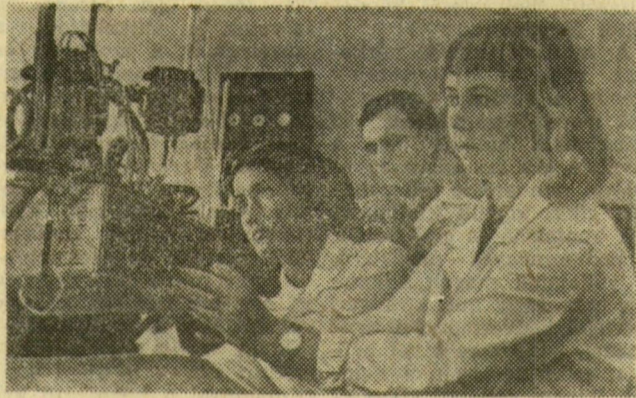
Mintegy negyven odesszai intézmény, vállalat, tanintézet, színházi kollektíva létesített szoros kapcsolatokat magyar barátainkkal. Ezek az intézmények és szervezetek folyamatosan leveleznek magyar elvtársaikkal, tapasztalat-, információ-, berendezés-, termék-, küldött-ségcsere rendeznek, érdekes emberekkel találkoznak.

Meggyőző példa

Több mint tíz esztendeje közvetlen baráti kapcsolat jött létre a tengerparti Odessza és a Tisza-parti Szeged között. Az ilyen barátság közös érdekeket, célokat, a gazdasági és kulturális élet minden területét átfogó együttműködést hoz létre. Meggyőző példával szolgál erre a pedagógiai és tudományos kutatómunka összehangolása az odesszai és a szegedi egyetemek, az Usinszkij Pedagógiai Főiskola és a Szegedi Tanárképző Főiskola dolgozói között, az odesszai 58-as iskola és a Radnóti Miklós gimnázium, az odesszai és a szegedi jutagyrák, konzervgyárak, s több más üzem között kialakult baráti kapcsolat. A két egyetem szerveskémiai intézetét 1965-ben egyezményt kötöttek közös kémiai kutatások elvégzésére.

1968-ban összesítették az egyezmény első eredményeit, melyek arról tanúskodnak, hogy az odesszai egyetem laboratóriumában új szerves anyagok szintézisét végezték el az 1,3-dioxi-ciklobután rendszerek kémiai és sztereokémiai területén, melyeket az egyezménynek megfelelően megküldtek szegedi kollégáiknak. Napirenden van a szerveskémiai tanszék aspiránsának, G. A. Filipnek szegedi utazása, aki a közös munkatervben rögzített kísérletsorozatot a szegedi egyetem laboratóriumában fogja elvégezni. Jelenleg az odesszai polimer és kolloid fizikokémiai tanszék, valamint a szegedi kolloidkémiai intézet közötti információcsere alapján a diszperz rendszerek stabilizációjának kérdését vizsgálják. Az odesszai Mecsnyikov egyetem rektora, Jurzszenko A. I. professzor, továbbá Fedoszejev V. O. rektorhelyettes, Pahomov I. M., Tkacszenko G. V., Belozorov Sz. T. professzorok, Scserbakov D. I. docens és mások a szegedi egyetem vendégei voltak, előadásokat tartottak magyar kollégáik és egyetemi hallgatók részére, tanulmányozták a szegedi egyetem munkáját. A szegedi egyetemről dr. Márta Ferenc, dr. Kovács Kálmán, dr. Tertők Mihály és mások viszont az odesszai egyetem kerestek fel.

Az egyetemi ifjúsági szervezetek is kialakították

Részlet az odesszai egyetem kémiai tanszékének laboratóriumából

kapcsolataikat rendszeresen leveleznek egymással, küldött-ségeik tapasztalatcserén, építőbrigádjaik társadalmi munkán voltak a testvérintézeteknél. A szegedi egyetemisták rendszeresen megkapják a Za naucsniye kadri című egyetemi lapot, mi pedig a Szegedi Egyetem cikkeit is olvashatjuk.

Gyakorlati haszon

Az Októberi forradalom 50. évfordulójának előestéjén M. Szimonyenko docens, az Usinszkij főiskola rektora a Szegedi Tanárképző Főiskola munkájával ismerkedhetett, előadást tartott a szovjet népművészet rendszéről, 1967-ben az odesszai pedagógiai főiskola pedagógiai intézetének docense, Hmeljuk P. I. részt vett a szegedi tanítóképzési szimpozion munkájában. A szegedi főiskola tudományos közleményeiben Brodskij M. Sz. professzor, Szimonyenko M. K. és Hmeljuk R. I. docensek és mások tudományos munkáit is publikálták. 1968. szeptember 3-13-ig a szegedi főiskola képviselői az Usinszkij pedagógiai főiskola vendégei voltak.

A magyar kollegákat a hallgatók pedagógiai gyakorlatának szervezése, tanulmányi munkájuk eredményessége, a végzett hallgatók elhelyezkedése, a főiskolai, valamint az intézeti Tudós Tanács jogköre, az egyes tanszék tudományos programja, főiskolai pedagógiai kérdések megoldása stb. érdekelte. A mi szakembereinket a MNK pedagógus képző rendszere érdekli elsősorban, ezért különös figyelemmel hallgatták a Szegedi Tanárképző Főiskola gyakorló általános iskoláinak tapasztalata-

it. Ezenkívül sok más tapasztalatot is gyűjtöttek. A véleménycsere eredményeként kéteves szerződést kötött a két testvérintézet.

Főiskoláink baráti kapcsolatainak és együttműködésének csak egyik formájáról szoltunk. A társaság kezdeményezésére a „Testvérnépeink köszöntése” ciklusból rádió- és intervíziós tv-adásokat rendeznek, a magyar nép nemzeti ünnepeinek — Magyarország, Szeged felszabadulásának évfordulóján stb. — szentelt esteket, előadásokat, ünnepi gyűléseket szerveznek.

Cselekvés

Testvérvárosaink barátsága és együttműködése lehetővé tette, hogy alaposabban megismerjük egymást. A gazdasági együttműködés kölcsönösen eredményesnek, hasznosnak bizonyult. Tudósaink, tanáraink alkotó együttműködése jól kimutatható eredményeket hozott az olyan tudományokban, mint a kémia, a matematika, a fizika és a pedagógia. A diákok és egyetemi hallgatók barátsága hozzájárult a proletár nemzetköziség érzésének elmélyítéséhez fiataljainkban.

Odessza és Szeged testvérvárosok példája fényesen igazolja Lenin szavainak helyességét: „... az internacionalizmus nem frázisokban, hanem a szolidaritás kifejezésében, nem határozatokban, hanem tettekben nyilvánul meg.”

M. Szimonyenko docens, az SZMBT odesszai titkárságának elnöke

R. Hmeljuk docens, az SZMBT odesszai felelős titkára

Virágvasárnap

Filmet forgatnak 1919-es témából

Film készül névtelen falusi emberekről, akikből oly sok volt mindig a nagy mozgások, a forradalmak sűrűjében.

Gyöngyösi Istvánt, a fiatal író és rendezőt egy 1919-es téma — Simon pap balladájáról szoltunk. A társaság megírására. Nem csoda, hiszen már a ballada első strófája is megragadja a képzeletet:

Akácára rászállott a vadgalamb
Hármat kondult toronyban
[a nagyharang
Hej, Simon pap, Simon pap
Komenista Simon pap
Krisztus Jézus árulója
[nem te vagy.

A szerző, eredeti szándékai szerint, drámát akar írni ebből a témából. A szegedi színház évad eleji műsortervében — mint annak idején közzöltük — szerepelt is a dráma előadásának terve. Végül azonban a szerző nem írta meg a színdarabot. Film lett belőle.

Most olykor 300—400 statisztával, 96 színésszel dolgozik a rendező és Széchenyi Ferenc operatőr. A film magvat két testvér — Urénusz kommunista tanító és Simon pap, a „Nyitott kapu” szekta vezetője — párharca képezi. Velük együtt, mellettük mozdul a falu népe. S amikor arra kerül a sor, sok-sok tiszta szándékú, becsületes ember feláldozza magát az eszméért.

A film talán legizgalmasabb jelenetét Eger fölött egy homokbányában forgatták. Az összefogdosott emberek, hívők és kommunisták egy csoportban tartják a csigáról lógó faröngök kötelét. A rönkök alatt 10—12 ember van egymáshoz kötözve. Fejük fölött ott lóg a borzasztó teher, amely minden pillanatban rájuk szakadhat. Csak az kell, hogy a kötelet tartók közül valaki ne bírja tovább. Az egyensúlyt ravaszul úgy számították ki a hóhérok, ha egy ember el-

engedi a kötelet, akkor lezuhan a súly.

És várnak. A fehérterrorista különítményes főtiszt sétálva cigarettázik. Tudja, előbb-utóbb úgyis lezuhan a fa és agyonüt néhány embert. Tudják ezt a megkövetők is és azok, akik a kötel végét tartják erejük utolsó megfeszítésével.

A főtiszt nyugodt, az emberek egymást végzik ki. Ő csak szemléli, ellenőrzi a „kísérletet” — emberei biztosítják annak sikerét — tanulmányozza a halálraítéltek lélektanát.

A kötéltartók között ott van Urénusz, a kommunista tanító, a falu paraszt, cseléd forradalmáiraival és a hívőkkel együtt. Végül hozzájuk csatlakozik Simon pap is,

aki virággal és minden fegyver elvetésével akart jobb világot teremteni. Sikertelenül.

Urénuszt Tóth Benedek alakítja, Simon pap szerepében vendégszínész. A pozsonyi Frantisek Velecky látjuk majd. Harmadéves főiskolás lány, Bús Katalin formálja a női főszerepet, Barna Annát, akiről a ballada így szól:

A kínzóknak rakott tőre [de éles
Barna Anna keszkenője [de péres...]

Izgalmas, úrai-balladai hangvételű film ígérkezik a forgatókönyv és az eddig látottak alapján, és várakozás előzi meg a tavaszi bemutatót.

Alexa Ferenc

Simon pap szerepében Frantisek Velecky, a pozsonyi színész

Bús Katalin, a film Annája

MEGLEPETÉS

Egy szép napon, led a dolgot, de nyos vagy benne? amikor Péter ha-most már biztosra — Egészen bizonyos, drágám! kahelyéről, a fesan háromm le-Néz, itt a távlesége gyengéden szünek... irat, amelyben a megcsókolja és így — Ó, ez csodá-mamám értesít, szól hozzá: latos! — kiáltja hogy holnap ér-Nem akartam idő tottan a férj —, kezik. előtt közölni ve-de egészen bizo-

D. L.

PINTÉR ISTVÁN:

EGÉRFOGÓ SS MÖDRA

DOKUMENTUM - REGÉNY

A titkárnó némán bólintott és kiment. A vacsorameghívást is úgy fogadta, mint parancsot, de hát tulajdonképpen úgy is hangzott. Höttl mindig megmondta, hogy mire van szüksége, s többnyire ez elegendő is volt ahhoz, hogy elérje. Az intim helyzetekben is épp olyan határozott maradt, mint íróasztala mögött. A hölgyeket nem kérdezte meg, hogy ráérnek-e, van-e kedvük, csak egyszerűen közölte velük a meghívás helyét és időpontját. És aztán megmutatta, hogy merre van a fürdőszoba. Mindezzel több eredményt ért el, mint mások hosszas udvarlással, ajándékokkal. Az igaz, hogy Höttl sem volt szűkmarkú: mind a magánéletben, mind a hírszerző szolgálatban az volt az elve, hogy minden szolgálatot megfelelőképpen kell honorálni. Valamit nem megfizetni éppen olyan bűn, mint valamit túlfizetni. S mindenkit azzal kell jutalmazni, ami a legcélszerűbb. Egy olyan ügynököt, mint Pejacsevichet, a horvát követség tanácsosát, az elszegényedett gróft — pénzzel. Az olyan nőt, mint Doris, ruhákkal, s majd később azzal, hogy férjhez adja valamelyik beosztottjához.

Ez az elv juttatta Höttlét már fiatalon sok sikerhez, s jelentős beosztáshoz. Huszonhárom esztendő volt, amikor Hitler megszállta Ausztriát, éppen akkor szerezte meg a doktorátusát a bécsi jogi egyetemen. Rövidesen sikerült bekerülnie a bécsi Sioherheitsdiensthez, ahol jelentéktelen, egyházi kérdésekkel foglalkozó tisztviselőként kezdte. Kaltenbrunner SS-Obergruppenführer, aki maga is osztrák volt, s 1943-ban, Heydrich megölése után az egész biztonsági fő-

hivatal, az RSHA főnöke lett, azonnal felfigyelt dr. Höttlben rejlő kvalitásokra. Áthelyezték a VI-os ügyosztályhoz, a külföldi hírszerzéshez. Ott Höttl előbb az olasz ügyekkel foglalkozott, később aztán a balkáni ügynökök irányítását bízták rá. S mikor a Führer elhatározta Magyarországot megszállását, Kaltenbrunner megbízta Höttlét: dolgozza ki azoknak a listáját, akiket a megszállás napján letartóztat a Gestapo. Ezt a munkát az SS Sturmbannführer játszi könnyedséggel, magyarországi nyilas ügynökeinek segítségével végrehajtotta. A letartóztatásokat maga Kaltenbrunner irányította, aki az 1944. március 19-i vasárnapon néhány napra maga is Magyarországra érkezett. S amikor távozott, Höttlét Budapesten hagyta.

A Sturmbannführer hallotta, amint a ház nehézházkapuja becsapódik. Az órájára pillantott — egy negyedóránál valamivel több telt el azóta, hogy Pejacsevichcel befejezte a telefonbeszélgetést. Nem kétséges, a horvát követségi tanácsos érkezett.

Követségi tanácsos? A 39-es számú ügynök. Már régen szerepelt a gróf a Gestapo nyilvántartásában. Már odahaza, a Pavelics-féle fasiszta horvát államban különböző szolgálatokat tett a Gestaponak, abban az időben, amikor Höttl még Bécsben ült és balkáni ügyekkel foglalkozott. Amikor megkezdődött Magyarország megszállásának előkészítése, éppen Höttl elhatározására és beavatkozására nevezték ki Pejacsevichet a budapesti horvát követségre. A tőle kapott értesüléseket jól fel tudták használni az előkészületek, a listák összeállítása során. Most Pe-

jacsevich hazautazni készül: a követség személyzetét lecserélték. Höttlnek nem volt már többé szüksége Pejacsevichre Budapesten, annál inkább kérte őt a Gestapo belgrádi központja. A front közeledett Jugoszláviához, egyre inkább égett a talaj az ottani megszállók lába alatt, s a Gestaponak minden rendű és rangú ügynököt mozgósítania kellett, hogy legalább valamilyen eredményt elérjen az ellenállási mozgalom ellen. Az új horvát követ és tanácsosa már az előző nap, szeptember 7-én be is mutatkozott a kormányzónál. Pejacsevich néhány napon belül elhagyja a magyar fővárost. Vajon milyen jelentéktelenség lehet búcsúzól?

Höttl leült az íróasztala mögé, hogy megfelelő pózban fogadja a látogatót. Alapjában véve barátságos természetű ember volt, kellemes társalgó, de vigyázott, hogy viselkedésével is kihangsúlyozza a közte és partnerei között levő viszonyt. Pejacsevich hiába gróf, hiába diplomata, ebben a szobában, Schulhoff Lajos egykori tulajdonát képező Dísz tér 7. szám alatti házban, amelyből a megszállás után azonnal kiköltöztették a háztulajdonost, s amelyben Höttl az irodáját rendezte be, csak egyszerű ügynök.

A titkárnó jelentette: — A 39-es megjelent.

— Küldje be — intett Höttl.

A titkárnó kiment, Pejacsevich széles, barátságos mosollyal lépte át a küszöböt, de Höttl hivatalos arkifejezését látva, elbátortalanodott. Mivel Höttl nem állt fel, nem is kínálta helyével, megállt két-három lépésnyi távolságban az ajtótól, mintegy öt méternyire a Sturmbannführer íróasztalától.

Höttl — még mindig ülve — kellenlenül nyújtotta előre a kezét.

— Na, jöjjön csak. Pejacsevich közelebb lépett, s Höttl kezét fogott vele. Aztán egy kézmozdulattal helyet mutatott neki az íróasztal előtti széken.

— Nos?

— Nagy hírem van, Herr Sturmbannführer! Szencsációs hírem!

— Mondja, hallgatom...

— Hát arról van szó, hogy Horthyék különbékén spekulálnak...

(Folytatjuk.)